

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УНІВЕРСИТЕТ БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ»**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Голова Приймальної комісії
ДВНЗ «Університет банківської справи»

Т.С. Смовженко

29 березня 2016 року

ПРОГРАМА

співбесіди

**для конкурсного відбору вступників, яким надано право вступу за
співбесідою (відповідно до розділу ІХ Правил прийому),
а також для іноземців та осіб без громадянства
до ДВНЗ «Університет банківської справи»
для здобуття освітнього ступеня бакалавра
за спеціальностями 051 «Економіка», 071 «Облік і оподаткування»,
072 «Фінанси, банківська справа і страхування», 073 «Менеджмент»,
122 «Комп'ютерні науки та інформаційні технології»
на денну та заочну форми навчання**

Київ 2016

Укладачі:

Найпак Д.В., к.е.н., доцент, доцент кафедри менеджменту та бізнесу Харківського навчально-наукового інституту ДВНЗ «Університет банківської справи»,

Швидка О.Б., к. соц. ком., доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін Харківського навчально-наукового інституту ДВНЗ «Університет банківської справи».

Рецензенти:

Решетняк Ю.Б., к.ф.-м.н., доцент, доцент кафедри фізики Національного фармацевтичного університету,

Торяник Л.А. к.філ.н. доцент, завідувач кафедри іноземних мов Національного фармацевтичного університету,

Волк М.О. к.т.н. доцент, доцент кафедри електронних обчислювальних машин Харківського національного університету радіоелектроніки.

Розглянуто та ухвалено на засіданні кафедри соціальної роботи та суспільних дисциплін Львівського навчально-наукового інституту ДВНЗ «Університет банківської справи» 17 березня 2016 року (протокол № 9).

Розглянуто та погоджено на засіданні кафедри соціально-гуманітарних дисциплін Харківського навчально-наукового інституту ДВНЗ «Університет банківської справи» 4 березня 2016 року (протокол № 8)

Розглянуто та погоджено на засіданні кафедри економіки та управління Інституту банківських технологій та бізнесу ДВНЗ «Університет банківської справи» 29 лютого 2016 року (протокол № 8).

Розглянуто та ухвалено на засіданні кафедри економічної теорії Львівського навчально-наукового інституту ДВНЗ «Університет банківської справи» 29 лютого 2016 року (протокол № 13).

Розглянуто та погоджено на засіданні кафедри вищої математики Харківського навчально-наукового інституту ДВНЗ «Університет банківської справи» 02 березня 2016 року (протокол № 7)

Розглянуто та погоджено на засіданні кафедри інформаційних технологій Харківського навчально-наукового інституту ДВНЗ «Університет банківської справи» 21 березня 2016 року (протокол №7).

Розглянуто та погоджено на засіданні Навчально-методичної ради ДВНЗ «Університет банківської справи» 22 березня 2016 року (протокол № 6).

Розглянуто та ухвалено на засіданні Приймальної комісії ДВНЗ «Університет банківської справи» 29 березня 2016 року (протокол № 6).

ВСТУП

Програма співбесіди для конкурсного відбору вступників, яким надано право вступу за співбесідою (відповідно до розділу IX Правил прийому), а також для іноземців та осіб без громадянства до ДВНЗ «Університет банківської справи» складено, враховуючи цілі, вимоги і зміст навчання в школі, враховуючи особливості навчання в середніх закладах освіти різних країн.

Метою програми конкурсного відбору вступників іноземців до Університету для здобуття освітнього ступеня бакалавра, галузь знань 07 «Управління та адміністрування», спеціальності 071 «Облік і оподаткування», 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», 073 «Менеджмент»; галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки», спеціальності 051 «Економіка»; галузь знань 12 «Інформаційні технології», спеціальності 122 «Комп'ютерні науки та інформаційні технології»; галузь знань 08 «Право», спеціальність 081 «Правознавство» є виявлення рівня засвоєних знань та вмінь, визначених стандартами загальноосвітніх навчальних закладів.

Програма охоплює теоретичні і практичні питання, що стосуються базових знань в цілому та компонентів їх компетенцій щодо знань та вмінь у розрізі природного середовища і територіальної організації суспільства, української мови та літератури, історії України, математики, іноземних мов та фізики.

І. ПЕРЕЛІК ТЕМ З ДИСЦИПЛІНИ «МАТЕМАТИКА»

Алгебра і початки аналізу

Розділ 1. Числа і вирази

Тема 1. Дійсні числа (натуральні, цілі, раціональні та ірраціональні), їх порівняння та дії з ними. Числові множини та співвідношення між ними

Властивості дій з дійсними числами; правила порівняння дійсних чисел; ознаки подільності натуральних чисел на 2, 3, 5, 9, 10; правила округлення цілих чисел і десяткових дробів; означення кореня n -го степеня та арифметичного кореня n -го степеня; властивості коренів; означення степеня з натуральним, цілим та раціональним показниками, їхні властивості; числові проміжки; модуль дійсного числа та його властивості.

Тема 2. Відношення та пропорції. Відсотки. Основні задачі на відсотки. Текстові задачі

Відношення, пропорції; основна властивість пропорції; означення відсотка; правила виконання відсоткових розрахунків.

Тема 3. Раціональні, ірраціональні, степеневі, показникові, логарифмічні, тригонометричні вирази та їхні перетворення

Означення області допустимих значень змінних виразу зі змінними; означення тотожно рівних виразів, тотожного перетворення виразу, тотожності; означення одночлена та многочлена; правила додавання,

віднімання і множення одночленів та многочленів; формули скороченого множення; розклад многочлена на множники; означення алгебраїчного дробу; правила виконання дій з алгебраїчними дробами; означення та властивості логарифма, десятковий і натуральний логарифми; основна логарифмічна тотожність; означення синуса, косинуса, тангенса, котангенса числового аргументу; основна тригонометрична тотожність та наслідки з неї; формули зведення; формули додавання та наслідки з них.

Розділ 2. Рівняння, нерівності та їх системи

Тема 1. Лінійні, квадратні, раціональні, ірраціональні, показникові, логарифмічні, тригонометричні рівняння, нерівності та їх системи. Застосування рівнянь, нерівностей та їх систем до розв'язування текстових задач

Рівняння з однією змінною, означення кореня (розв'язку) рівняння з однією змінною; нерівність з однією змінною, означення розв'язку нерівності з однією змінною; означення розв'язку системи рівнянь з двома змінними та методи їх розв'язань; рівносильні рівняння, нерівності та їх системи; методи розв'язування раціональних, ірраціональних, показникових, логарифмічних, тригонометричних рівнянь і нерівностей.

Розділ 3. Функції

Тема 1. Лінійні, квадратичні, степеневі, показникові, логарифмічні та тригонометричні функції, їх основні властивості. Числові послідовності

Означення функції, область визначення, область значень функції, графік функції; способи задання функцій, основні властивості та графіки функцій, указаних у назві теми; означення функції, оберненої до заданої; означення арифметичної та геометричної прогресій; формули n -го члена арифметичної та геометричної прогресій; формули суми n перших членів арифметичної та геометричної прогресій; формула суми нескінченної геометричної прогресії зі знаменником $|q| < 1$.

Тема 2. Похідна функції, її геометричний та фізичний зміст. Похідні елементарних функцій. Правила диференціювання

Рівняння дотичної до графіка функції в точці; означення похідної функції в точці; фізичний та геометричний зміст похідної; таблиця похідних елементарних функцій; правила знаходження похідної суми, добутку, частки двох функцій; правило знаходження похідної складеної функції.

Тема 3. Дослідження функції за допомогою похідної. Побудова графіків функцій

Достатня умова зростання (спадання) функції на проміжку; екстремуми функції; означення найбільшого і найменшого значень функції.

Тема 4. Первісна та визначений інтеграл. Застосування визначеного інтеграла до обчислення площ криволінійних трапецій

Означення первісної функції, визначеного інтеграла, криволінійної трапеції; таблиця первісних функцій; правила знаходження первісних; формула

Ньютона – Лейбніца.

Розділ 4. Елементи комбінаторики, початки теорії ймовірностей та елементи статистики

**Тема 1. Перестановки, комбінації, розміщення (без повторень).
Комбінаторні правила суми та добутку. Ймовірність випадкової події.
Вибіркові характеристики**

Означення перестановки, комбінації, розміщення (без повторень); комбінаторні правила суми та добутку; класичне означення ймовірності події, найпростіші випадки підрахунку ймовірностей подій; означення вибірових характеристик рядів даних (розмах вибірки, мода, медіана, середнє значення); графічна, таблицна, текстова та інші форми подання статистичної інформації.

Геометрія

Розділ 1. Планіметрія

Тема 1. Найпростіші геометричні фігури на площині та їх властивості

Поняття точки і прямої, променя, відрізка, ламаної, кута; аксіоми планіметрії; суміжні та вертикальні кути, бісектриса кута; властивості суміжних та вертикальних кутів; властивість бісектриси кута; паралельні та перпендикулярні прямі; перпендикуляр і похила, серединний перпендикуляр, відстань від точки до прямої; ознаки паралельності прямих; теорема Фалеса, узагальнена теорема Фалеса.

Тема 2. Коло та круг

Коло, круг та їх елементи; центральні, вписані кути та їх властивості; властивості двох хорд, що перетинаються; дотичні до кола та її властивості.

Тема 3. Трикутники

Види трикутників та їх основні властивості; ознаки рівності трикутників; медіана, бісектриса, висота трикутника та їх властивості; теорема про суму кутів трикутника; нерівність трикутника; середня лінія трикутника та її властивості; коло, описане навколо трикутника, і коло, вписане в трикутник; теорема Піфагора, пропорційні відрізки прямокутного трикутника; співвідношення між сторонами і кутами прямокутного трикутника; теорема синусів; теорема косинусів.

Тема 4. Чотирикутник

Чотирикутник та його елементи; паралелограм та його властивості; ознаки паралелограма; прямокутник, ромб, квадрат, трапеція та їх властивості; середня лінія трапеції та її властивість; вписані в коло та описані навколо кола чотирикутники.

Тема 5. Многокутники

Многокутник та його елементи, опуклий многокутник; периметр

многокутника; сума кутів опуклого многокутника; правильний многокутник та його властивості; вписані в коло та описані навколо кола многокутники.

Тема 6. Геометричні величини та їх вимірювання

Довжина відрізка, кола та його дуги; величина кута, вимірювання кутів; периметр многокутника; формули для обчислення площі трикутника, паралелограма, ромба, квадрата, трапеції, правильного многокутника, круга, кругового сектора.

Тема 7. Координати та вектори на площині

Прямокутна система координат на площині, координати точки; формула для обчислення відстані між двома точками та формула для обчислення координат середини відрізка; рівняння прямої та кола; поняття вектора, довжина вектора, колінеарні вектори, рівні вектори, координати вектора; додавання, віднімання векторів, множення вектора на число; розклад вектора за двома неколінеарними векторами; скалярний добуток векторів та його властивості; формула для знаходження кута між векторами, що задані координатами; умови колінеарності та перпендикулярності векторів, що задані координатами.

Тема 8. Геометричні перетворення

Основні види та зміст геометричних перетворень на площині (рух, симетрія відносно точки і відносно прямої, поворот, паралельне перенесення, перетворення подібності, гомотетія); ознаки подібності трикутників; відношення площ подібних фігур.

Розділ 2. Стереометрія

Тема 1. Прямі та площини у просторі

Аксіоми і теореми стереометрії; взаємне розміщення прямих у просторі, прямої та площини у просторі, площин у просторі; ознаки паралельності прямих, прямої і площини, площин; паралельне проектування; ознаки перпендикулярності прямої і площини, двох площин; проекція похилої на площину, ортогональна проекція; пряма та обернена теореми про три перпендикуляри; відстань від точки до площини, від точки до прямої, від прямої до паралельної їй площини, між паралельними прямими, між паралельними площинами, між мимобіжними прямими; ознака мимобіжності прямих; кут між прямими, прямою та площиною, площинами.

Тема 2. Многогранники, тіла і поверхні обертання

Двогранний кут, лінійний кут двогранного кута; многогранники та їх елементи, основні види многогранників: призма, паралелепіпед, піраміда, зрізана піраміда; тіла і поверхні обертання та їх елементи, основні види тіл і поверхонь обертання: циліндр, конус, зрізаний конус, куля, сфера; перерізи многогранників та тіл обертання площиною; комбінації геометричних тіл; формули для обчислення площ поверхонь, об'ємів многогранників і тіл обертання.

Тема 3. Координати та вектори у просторі

Прямокутна система координат у просторі, координати точки; формула для обчислення відстані між двома точками та формула для обчислення координат середини відрізка; поняття вектора, довжина вектора, колінеарні вектори, рівні вектори, координати вектора; додавання, віднімання векторів, множення вектора на число; скалярний добуток векторів та його властивості; формула для знаходження кута між векторами, що задані координатами; умови колінеарності та перпендикулярності векторів, що задані координатами.

II. ПЕРЕЛІК ТЕМ З ДИСЦИПЛІНИ «ФІЗИКА»

Розділ 1. Механіка

Тема 1.1. Кінематика

Предмет фізики. Загальні поняття механіки. Кінематика поступального та обертального руху.

Тема 1.2. Динаміка поступального руху

Динамічні характеристики поступального руху. Закони Ньютона. Закони збереження імпульсу.

Тема 1.3. Робота, енергія, потужність

Поняття роботи та енергії. Кінетична енергія. Потужність. Закони збереження енергії.

Тема 1.4. Динаміка обертального руху

Момент інерції, момент сили, момент імпульсу. Основний закон обертального руху. Сили, робота та енергія при обертальному русі.

Тема 1.5. Спеціальна теорія відносності

Перетворення Галілея. Постулати СТВ. Перетворення Лоренца. Відносність довжини часу. Додавання швидкостей. Маса та імпульс СТВ. Основний закон релятивістської динаміки. Енергія в СТВ. Закони взаємозв'язку маси та енергії.

Розділ 2. Молекулярна фізика та термодинаміка

Тема 2.1. Молекулярна фізика

Загальні поняття молекулярної фізики. Основне рівняння молекулярно-кінетичної теорії ідеального газу. Розподіли Максвелла і Больцмана. Розділ енергії молекул за ступенями свободи.

Тема 2.2. Термодинаміка.

Основні поняття термодинаміки. Робота газу. Внутрішня енергія, теплота, теплоємність. Перше начало термодинаміки. Застосування першого начала термодинаміки до ізопроесів. Адіабатний процес. Макро- і мікростани. Ентропія у термодинамічних процесах. Друге начало термодинаміки.

Застосування другого начала термодинаміки. Цикл Карно.

Розділ 3. Електрика і магнетизм

Тема 3.1. Електричне поле (електростатика)

Електричне поле у вакуумі. Природа електрики. Закон Кулона. Електричне поле та його характеристики. Теорема Гаусса. Зв'язок потенціалу з напруженістю. Електричне поле у діелектриках. Поляризація і її види. Електричне поле зв'язаних зарядів. Провідники в електричному полі (ЕП). Незаряджений провідник в ЕП. Поле зарядженого провідника. Електроємність. Конденсатори. Робота в ЕП. Енергія зарядженого провідника і конденсатора. Енергія ЕП.

Тема 3.2. Постійний струм

Електричний струм та його характеристики. Електричний опір та провідність. Сторонні сили. Електрорушійна сила. Закони Ома та Джоуля-Ленца. Робота та потужність току.

Тема 3.3. Магнітне поле (Магнітостатика)

Магнітне поле в вакуумі. Поняття магнітного поля та його характеристики. Закони магнітостатики. Дія магнітного поля на провідники та заряди, які рухаються. Робота у магнітному полі. Електромагнітна індукція. Закон Фарадея та правило Ленса. Явище самоіндукції, індуктивність. Явище взаємоіндукції. Енергія магнітного поля. Магнітне поле у речовині. Магнітне поле атому. Види магнетиків. Намагнічування діа- та парамагнетиків. Закон повного струму. Феромагнетизм.

Розділ 4. Основи електродинаміки. Коливання і хвилі

Тема 4.1. Електромагнітне поле

Вихрове електричне поле. Струм зміщення. Рівняння Максвелла та їх значення.

Тема 4.2. Електромагнітні та механічні коливання.

Вільні електромагнітні коливання у коливальному контурі. Резонанс напруг. Змінний струм. Електромеханічні коливання.

Тема 4.3. Хвильовий рух. Електромагнітні хвилі (ЕМХ).

Поперечні та повздовжні хвилі та їх характеристики. Рівняння ЕМХ. Енергія та інтенсивність ЕМХ. Випромінювання та прийом ЕМХ. Шкала ЕМХ.

Розділ 5. Оптика. Квантова й атомна фізика

Тема 5.1. Оптика.

Хвильова оптика. Загальні характеристики світла. Інтерференція і дифракція світла. Дифракційні ґрати. Поляризація, розсіювання, дисперсія та поглинання світла. Квантова оптика. Зовнішній фотоефект. Теплове випромінювання абсолютного чорного тіла. Формула Планка.

Тема 5.2. Будова атомів та молекул.

Класична та квантова теорії будови атома. Теорія Бора і її недоліки. Гіпотеза Де-Бройля. Хвильова функція. Принцип невизначеності Гейзенберга. Рівняння Шредінгера та його рішення для електрона в “потенціальній скрині”. Будова багатоелектронних атомів та молекул. Спін електрона. Квантові числа. Принципи Паулі. Розподіл електронів в атомі за станом. Періодична система елементів Менделєєва. Енергія молекули.

Тема 5.3. Зонна теорія електропровідності.

Основні положення зонної теорії. Розподіл Фермі. Зонна структура металів, напівпровідників та діелектриків. Власна та домішкова електропровідність напівпровідників. Електронні явища на «р-н переході».

Тема 5.4. Будова атомного ядра.

Склад ядра атома. Ізотопи. Радіоактивність. Закони радіоактивного розпаду ядер. Дефект маси та енергія зв'язку ядра. Реакції поділу важких ядер та синтезу легких ядер. Ланцюгова реакція. Ядерний реактор.

ІІІ. ПЕРЕЛІК ТЕМ З ДИСЦИПЛІНИ «ГЕОГРАФІЯ»

Тема 1.1 Географія як наука, розвиток географічних досліджень

Об'єкт та предмет вивчення географії. Місце географічних дисциплін у системі наук. Джерела географічних знань. Методи географічних досліджень. Розвиток уявлень про форму, розміри та рухи Землі. Найвизначніші географічні відкриття, видатні мандрівники. Географічні дослідження світу та України в різні історичні епохи. Вітчизняні вчені-географи. Сучасні географічні дослідження.

Тема 1.2 Способи зображення Землі

Зображення земної поверхні на малюнку, плані, карті, глобусі, аерофотознімку та космічному знімку. Поняття «план місцевості», «географічна карта», «топографічна карта», «азимут». Картографічні проєкції та спотворення. Елементи градусної сітки. Легенда карт. Види масштабу. Класифікація карт. Топографічні карти та їх практичне використання. Визначення напрямків географічних координат об'єктів, абсолютної та відносної висоти місцевості, глибини морів і океанів. Способи вимірювання відстаней на різних географічних і топографічних картах. Орієнтування на місцевості за місцевими ознаками. Значення карт у житті людини.

Тема 1.3 Літосфера та рельєф

Внутрішня будова Землі. Поняття «земна кора», «літосфера», «літосферна плита», «тектонічні структури», будова та типи земної кори, породи та мінерали що її складають. Геологічне літопис-лення, геологічний вік, геохронологічна таблиця. Внутрішні процеси в літосфері. Рухи літосферних плит. Походження материків і океанів. Вулкани та землетруси, райони їх

поширення. Зовнішні сили, що змінюють земну поверхню. Корисні копалини їх класифікація за походженням. Основні форми земної поверхні: гори і рівнини. Рельєф дна Світового океану. Значення рельєфу в господарській діяльності людини та вплив діяльності людини на рельєф.

Тема 1.4 Атмосфера та клімат

Поняття «атмосфера», її склад та будова, значення. Сонячна радіація та її розподіл в атмосфері й на земній поверхні. Теплові пояси та їх межі (тропіки і полярні кола). Температура земної поверхні та повітря, її зміни з висотою і розподіл залежно від кута падіння сонячних променів. Атмосферний тиск його вимірювання. Основні пояси атмосферного тиску Землі. Загальна циркуляція атмосфери. Постійні вітри. Циклони й антициклони. Сезонні та місцеві вітри. Вода в атмосфері. Вологість повітря. Хмари. Атмосферні опади та їх утворення. Розподіл опадів на поверхні земної кулі. Повітряні маси й атмосферні фронти. Поняття «клімат». Кліматичні пояси та області. Кліматична карта Залежність клімату від широти місцевості, морських течій, близькості до морів, рельєфу, антропогенного впливу. Погода, добові та сезонні коливання її метеорологічних елементів. Спостереження за погодою та її прогнозування. Вплив клімату та погоди на господарську діяльність.

Тема 1.5 Гідросфера

Поняття «гідросфера» та її основні частини. Світовий океан та його частини: океани, моря, затоки, протоки. Суходіл в океані. Властивості вод Світового океану та причини її неоднорідності. Водні маси. Рух води в Світовому океані. Морські течії. Води суходолу. Річка та її частини. Елементи річкової долини. Річкові басейни. Живлення та режим річок. Озера, їх походження. Болота. Льодовики, багаторічна мерзлота. Підземні води. Джерела. Штучні водойми. Використання Світового океану та вод суходолу в господарській діяльності людини.

Тема 1.6 Біосфера

Поняття «біосфера», її складові та межі. Ґрунти, їхні властивості та відмінності. Рослинність суходолу і океану. Тваринний світ суходолу і океану. Вплив біосфери на інші оболонки. Вплив людини на біосферу. Охорона біосфери.

Тема 1.7 Географічна оболонка. Загальні закономірності природи Землі

Поняття «географічна оболонка». Загальні закономірності географічної оболонки: цілісність, кругообіг речовин та енергії, ритмічність, комплексність. Зональні та азонанальні природні комплекси. Зміна природних комплексів під впливом господарської діяльності людини.

Розділ 2. Географія материків і океанів

Тема 2.1 Предмет вивчення географії материків і океанів

Значення та завдання курсу «Географія материків і океанів». Поняття

«материк» і «частина світу». Основні географічні закономірності розвитку природи Землі: закономірності формування рельєфу, клімату, географічних поясів та природних зон. Формування зональних та азональних природних комплексів на материках

Тема 2.2 Океани: Тихий океан, Атлантичний океан, Індійський океан, Північний Льодовитий океан

План характеристики природного комплексу океану. Особливості фізико-географічного положення океанів. Історичні відомості про освоєння та дослідження різних частин Світового океану. Геологічна будова та рельєф дна океанів. Характерні риси клімату. Властивості водних мас та океанічні течії. Своєрідність органічного світу океанів. Природні ресурси океанів та їх використання. Проблема забруднення океанічних вод

Тема 2.3 Материки

Тема 2.3.1 Африка. План географічної характеристики материка. Особливості фізико-географічного положення. Основні елементи берегової лінії. Дослідження та освоєння. Геологічна будова. Основні форми рельєфу материка. Корисні копалини та закономірності їх розміщення на материку. Загальні особливості клімату. Кліматичні пояси і типи клімату. Води суходолу: головні річкові системи, озера, басейни підземних вод, їх гідрологічні особливості. Природні зони та закономірності їх розміщення. Особливості ґрунтового, рослинного покриву та тваринного світу. Найбільші національні парки. Населення.

Тема 2.3.2 Австралія. Своєрідність географічного положення материка. Історія відкриття і дослідження. Форми рельєфу та корисні копалини Австралії. Загальні особливості клімату. Кліматичні пояси та типи клімату Австралії. Води суходолу. Природні зони. Своєрідність і унікальність органічного світу материка. Населення, його склад та розміщення.

Тема 2.3.3 Південна Америка. Особливості фізико-географічного положення. Дослідження і освоєння материка. Геологічна будова. Основні форми рельєфу. Закономірності поширення родовищ корисних копалин. Своєрідність клімату материка. Кліматичні пояси і області. Вплив клімату на формування і розподіл вод суходолу. Найбільші річки та озера. Природні зони. Ґрунти, рослинний покрив та тваринний світ. Висотна поясність в Андах. Зміна природних комплексів людиною. Походження та формування сучасного населення, його расовий склад та розміщення.

Тема 2.3.4 Антарктида. Своєрідність географічного положення материка. Відкриття Антарктиди та сучасні наукові дослідження материка. Міжнародне співробітництво у дослідженні природних умов і природних ресурсів. Українська дослідна станція «Академік Вернадський». Географічна будова та рельєф поверхні. Кліматичні умови. Рослинний і тваринний світ. Природні ресурси та їх охорона.

Тема 2.3.5 Північна Америка. Фізико-географічне положення материка. Історія відкриття та освоєння Північної Америки. Геологічна будова та основні форми рельєфу материка. Роль давнього зледеніння у формуванні сучасного рельєфу. Корисні копалини, закономірності їх поширення. Кліматичні пояси і

типи клімату. Води суходолу. Основні річкові системи. Найбільші озера, їх походження. Особливості розміщення природних зон. Ґрунти, рослинний покрив і тваринний світ. Висотна пояснасть Кордильєр. Природоохоронні території. Найвідоміші національні парки. Особливості заселення Північної Америки. Населення, його расовий і етнічний склад.

Тема 2.3.6 Євразія. Фізико-географічне положення материка. Особливості берегової лінії Євразії. Історія відкриття і дослідження окремих територій материка. Геологічна будова. Давні материкові зледеніння. Сейсмічно активні області. Основні форми рельєфу материка. Найбільші рівнини і гори. Корисні копалини, закономірності їх походження. Особливості формування клімату, кліматичні пояси і типи клімату. Внутрішні води. Найбільші річки та озера. Багаторічна мерзлота. Сучасне зледеніння. Природні зони. Особливості їх розміщення на території материка. Ґрунти, рослинний покрив і тваринний світ природних зон. Висотна пояснасть у горах материка. Зміна природи людиною. Населення. Расовий та етнічний склад. Розміщення населення на материку.

Тема 2.4 Земля – наш спільний дім

Взаємодія людини і природи. Природні ресурси материків і океанів, їх класифікація. Зміна взаємозв'язків між компонентами природи під впливом господарської діяльності людини. Порушення рівноваги в природних комплексах материків та океанів. Проблема забруднення навколишнього середовища. Види забруднення, основні джерела їх надходження. Природоохоронні території. Міжнародні організації з охорони природи.

Розділ 3. Фізична географія України

Тема 3.1 Україна та її географічні дослідження

Географічне положення, формування території України. Загальні відомості про Україну. Формування території, сучасні розміри, адміністративно-територіальний поділ. Географічне положення, кордони, розташування території України стосовно годинних поясів. Місце України на політичній та економічній карті світу. Господарська оцінка економіко-географічного положення України.

Тема 3.2 Природні умови і ресурси України

Тема 3.2.1 Рельєф, тектонічна, геологічна будова, мінеральні ресурси. Основні риси рельєфу: низовини, височини, гори. Тектонічні структури, їх будова та рухи. Особливості геологічної будови території України. Геоморфологічна будова. Чинники виникнення несприятливих геологічних і геоморфологічних процесів та шляхи запобігання їм. Мінерально-сировинні ресурси та їх класифікація. Закономірності поширення, характеристика та господарська оцінка паливних, рудних і нерудних корисних копалин.

Тема 3.2.2 Кліматичні умови та ресурси. Основні кліматотвірні чинники. Загальні риси клімату. Типи повітряних мас. Розподіл температури повітря і опадів на території України. Основні кліматичні показники. Сезонні особливості клімату. Причини виникнення і наслідки дії небезпечних метеорологічних явищ на території країни, їх поширення. Кліматичні ресурси.

Метеоспостереження, прогнози погоди.

Тема 3.2.3 Внутрішні води та водні ресурси. Загальні гідрологічні особливості території України. Поверхневі води, особливості їх формування і розподілу. Основні річкові басейни. Канали. Болота, їх типи і поширення. Озера і водосховища. Підземні води. Несприятливі гідрологічні явища і заходи запобігання їм. Водні ресурси України, шляхи їх раціонального використання і охорони.

Тема 3.2.4 Ґрунти, рослинний покрив, тваринний світ. Ґрунтовий покрив. Умови ґрунтоутворення, властивості, основні генетичні типи ґрунтів, закономірності їх поширення. Карта ґрунтів України. Господарське використання ґрунтів. Земельні ресурси України. Охорона земель-них ресурсів. Різноманітність видового складу рослинності, закономірності поширення рослинності. Рослинні комплекси лісів, степів, луків. Рослинні ресурси, їх охорона і відтворення. Зелена книга України. Різноманітність видового складу тварин. Фауністичний склад лісів, степів, луків, боліт, водойм, Українських Карпат і Кримських гір. Тваринні ресурси, заходи з їх охорони і відтворення. Червона книга України.

Тема 3.3 Природні комплекси України

Тема 3.3.1 Природно-територіальні комплекси. Умови розвитку й характерні риси природних комплексів. Взаємодія чинників і компонентів ПТК. Ландшафти та їх класифікація. Фізико-географічне районування України, його наукове і практичне значення.

Тема 3.3.2 Природні комплекси рівнин. Мішані та широколистяні ліси. Лісостеп. Степ. Господарська характеристика природних зон, проблеми використання природних ресурсів й охорони природи.

Тема 3.3.3 Гірські природні комплекси. Українські Карпати. Кримські гори. Природногосподарська характеристика гірських областей, проблеми використання ресурсів й охорони природи.

3.3.4 Природні комплекси морів. Чорне та Азовське моря. Природногосподарська характеристика морів, проблеми використання ресурсів та охорони природи.

Тема 3.4 Використання природних умов і ресурсів та їх охорона

Тема 3.4.1 Геоєкологічна ситуація. Геоєкологічна ситуація. Основні забруднювачі навколишнього середовища. Вплив геоєкологічної ситуації на населення.

Тема 3.4.2 Використання й охорона природних умов і ресурсів. Природоохоронні заходи. Законодавчі акти про природно-заповідний фонд. Категорії природно-заповідного фонду. Природоохоронні комплекси. Національна екологічна мережа. Моніторинг навколишнього середовища

Розділ 4. Загальні положення економічної та соціальної географії

4.1. Вступ. Економічна та соціальна географія як наука

Предмет економічної та соціальної географії. Економічна та соціальна

географія в системі географічних наук. Зв'язок економічної та соціальної географії з іншими науками. Методи економіко-географічних досліджень.

Тема 4.2. Населення

Тема 4.2.1 Кількість, розміщення, статева і вікова структури населення. Поняття "природний рух населення". Відтворення населення. Демографічні процеси і демографічна політика. Механічний рух (міграції) населення. Поняття "еміграція", "імміграція", "міграція", "сальдо міграції". Внутрішні і зовнішні міграції. Міграційні процеси і міграційна політика держав. Статеві-віковий склад населення, його наслідки.

Тема 4.2.2 Система розселення населення. Міське і сільське населення. Типи населених пунктів. Урбанізація. Субурбанізація. Міські агломерації. Типи міст за розмірами та за функціями. Типи сільських поселень, особливості їх розміщення.

Тема 4.2.3 Трудові ресурси та зайнятість населення. Поняття "трудові ресурси", "економічно активне населення", "зайнятість населення", "безробіття".

Тема 4.2.4 Взаємодія суспільства і природи. Географічне середовище як сфера взаємодії суспільства і природи. Ресурсозабезпеченість. Природокористування: раціональне і нераціональне.

Тема 4.3. Господарство

Тема 4.3.1 Загальна характеристика господарства. Поняття про господарство і національний господарський комплекс. Міжнародний географічний поділ праці (МГПП). Поняття "НТР" та її основні риси. Галузева структура господарства. Поняття "галузь" і "міжгалузевий комплекс". Форми суспільної організації виробництва. Інфраструктура, її види. Поняття про територіальну структуру господарства. Значення зовнішніх економічних зв'язків у господарстві країни.

Тема 4.3.2 Економічний потенціал. Показники соціально-економічного розвитку. Валовий національний продукт, національний доход. Показники якості життя.

Тема 4.3.3 Промисловість. Промисловість як сфера матеріального виробництва. Галузева структура паливної промисловості. Сировинна база. Вугільна промисловість. Нафтова промисловість. Нафтопереробна промисловість. Газова промисловість. Електроенергетика як складова ПЕК. Основні типи електростанцій. Енергосистема Альтернативні способи одержання енергії. Чорна металургія. Сировинна база. Чинники розміщення. Кольорова металургія. Склад і сировинна база. Чинники розміщення підприємств галузі. Роль машинобудування у господарстві держави. Структура галузі. Міжгалузеві та внутрішньогалузеві зв'язки. Чинники розміщення: наукоємні, трудомісткі і металомісткі галузі. Хімічна промисловість, її галузева структура. Природно-сировинна база хімічної промисловості і використання відходів. Структура та значення лісової та деревообробної промисловості, особливості її розміщення. Целюлозно-паперове і лісохімічне виробництво. Галузева структура промисловості будівельних матеріалів. Чинники розвитку і розміщення. Сировинна база. Галузева структура легкої промисловості.

Чинники її розміщення. Галузевий склад харчової промисловості. Чинники розміщення галузей.

Тема 4.3.4 Сільське господарство. Значення сільського господарства в економіці держави. Галузева структура сільського господарства. Зв'язок сільського господарства з іншими галузями. Природно-географічні фактори розвитку сільського господарства. Сільськогосподарські угіддя, їх структура. Меліорація земель. Галузева структура і виробничі особливості рослинництва. Тваринництво, його структура. Кормова база тваринництва.

Тема 4.3.5 Транспорт. Роль транспорту в розвитку господарства країни. Види транспорту. Залізничний транспорт. Автомобільний транспорт. Водний транспорт. Повітряний транспорт. Трубопровідний транспорт.

Тема 4.3.6 Соціальна сфера. Галузі соціальної сфери. Сфера послуг. Галузі виробництва товарів народного споживання їх значення.

Розділ 6. Економічна та соціальна географія світу

Тема 6.1 Загальна економіко-географічна характеристика світу

Тема 6.1.1 Сучасна політична карта світу. Етапи формування політичної карти світу. Типологія країн. Показники, що визначають рівень економічного розвитку країн. Форми правління й адміністративно-територіальний устрій країн. Сучасна політична карта Європи, Азії, Африки, Америки, Австралії й Океанії. Міжнародні організації.

Тема 6.1.2 Населення. Кількість населення світу та його динаміка. Етнічний (національний) склад населення. Найчисленніші народи і мовні сім'ї. Релігії народів світу. Нерівномірність розміщення населення на Землі. Міське населення. Агломерації, мегалополіси. Процеси урбанізації Сільське населення світу Міграційні процеси. Трудові ресурси та зайнятість населення в різних сферах господарства країн та регіонів світу.

Тема 6.1.3 Географія світових природних ресурсів. Природні ресурси світу: мінеральні, водні, земельні, лісові, рекреаційні, Світового океану. Ресурсозабезпеченість і ресурсозбереження.

Тема 6.1.4 Світове господарство. Географія промисловості світу.

Світова паливно-енергетична система. Географія вугільної, нафтової і газової промисловості. Електроенергетика світу.

Чорна і кольорова металургія світу, основні райони розміщення металургійного виробництва.

Машинобудування світу: географія основних галузей. Основні райони розміщення: хімічної, лісової і деревообробної, легкої, харчової промисловості.

Географія сільського господарства. Особливості розвитку і розміщення галузей рослинництва і тваринництва.

Географія транспорту. Розвиток та розміщення найважливіших видів транспорту: залізничного, автомобільного, водного, повітряного.

Міжнародні економічні зв'язки. Основні форми економічного співробітництва. Міжнародний туризм та його різновиди.

Тема 6.1.5 Глобальні проблеми людства. Виникнення і суть глобальних проблем людства. Найважливіші проблеми сучасності: демографічна, екологічна, енергетична, продовольча, бідності, війни і миру, освоєння ресурсів

Світового океану та шляхи їх розв'язання.

Тема 6.2. Регіони та країни світу

Економіко-географічна характеристика регіонів та країн світу. Економіко-географічна характеристика регіонів та окремих держав (за типовим планом: економіко-географічне положення та його господарська оцінка; природні умови і ресурси; населення і трудові ресурси; особливості галузевої та регіональної структури господарства; промисловість та її структура; характеристика основних галузей сільського господарства; транспорт, основні його види та географія; зовнішньоекономічні зв'язки; регіональні відмінності).

Загальна характеристика країн Європи. *Німеччина. Велика Британія. Франція. Італія. Польща. Білорусь. Росія.*

Загальна характеристика країн Азії. *Японія. Китай. Індія.*

Країни Америки. *США, Канада. Загальна характеристика країн Латинської Америки.*

Загальна характеристика країн Африки.

Загальна характеристика Австралії та країн Океанії.

ІV. ПЕРЕЛІК ТЕМ З ДИСЦИПЛІНИ «АНГЛІЙСЬКА МОВА»

Вступний тест з англійської мови є комплексною перевіркою рівня лінгвістичної, мовленнєвої і соціокультурної компетенцій абітурієнтів на основі тестових завдань на читання, використання мови та сприйняття інформації на слух.

Загальна характеристика основних складових тесту

Сприйняття на слух (аудіювання)

Мета – визначити рівень сформованості навичок вступників сприймати на слух загальну і конкретизовану інформацію невеликих за обсягом автентичних повідомлень / діалогів у визначений проміжок часу. Добір матеріалів для аудіювання здійснюється відповідно до тематики спілкування, поданої нижче. Форми завдань – множинний вибір, заповнення пропусків, встановлення відповідності, розмежування правильних і хибних тверджень, виходячи зі змісту повідомлення \ діалогу.

Читання

Мета – виявити рівень сформованості вмінь вступників читати і розуміти автентичні тексти невеликого обсягу самостійно у визначений проміжок часу.

Вимоги щодо практичного володіння читанням як видом мовленнєвої діяльності.

У тестах оцінюється рівень розуміння тексту, уміння вступника узагальнювати зміст прочитаного, виокремлювати основні ідеї окремих частин

тексту і ключові слова та визначати значення незнайомих слів за контекстом або словотворчими елементами. Вступник повинен уміти знаходити та аналізувати необхідну інформацію, робити висновки з прочитаного; виділяти головну думку / ідею, диференціювати основні факти і другорядну інформацію; розуміти логічні зв'язки між частинами тексту.

Добір текстів для читання здійснюється відповідно до тематики спілкування, поданої нижче. Основними критеріями вибору текстів є їхня автентичність, прозорість, обсяг і відповідність інтересам сучасної молоді. Форми завдань: на вибір правильної відповіді; на встановлення відповідності (добір синонімічних \ антонімічних пар); на заповнення пропусків у тексті; знаходження аргументів та висновків; вибір назв абзаців тексту із запропонованих назв.

Типи текстів:

- статті із періодичних видань;
- листи (особисті, ділові тощо);
- оголошення, реклама;
- розклади (уроків, руху поїздів тощо).

ТЕМАТИКА ТЕКСТІВ ТА МАТЕРІАЛІВ ДЛЯ АУДІЮВАННЯ, ЯКІ ВКЛЮЧАЮТЬ ЛЕКСИЧНИЙ МІНІМУМ ДЛЯ ЧИТАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ МОВИ

Особистісна сфера

Повсякденне життя і його проблеми

Сім'я. Родинні стосунки.

Характер людини.

Режим дня.

Здоровий спосіб життя.

Стосунки з однолітками, в колективі.

Світ захоплень. Дозвілля, відпочинок.

Особистісні пріоритети. Плани на майбутнє, вибір професії.

Публічна сфера

Навколишнє середовище.

Життя в країні, мова якої вивчається.

Подорожі, екскурсії

Культура і мистецтво в Україні та в країні, мова якої вивчається.

Спорт в Україні та в країні, мова якої вивчається.

Література в Україні та в країні, мова якої вивчається.

Засоби масової інформації.

Молодь і сучасний світ.

Людина і довкілля.

Одяг.

Покупки.

Харчування.

Науково-технічний прогрес, видатні діячі науки.

Україна у світовій спільноті.

Свята, знаменні дати, події в Україні та в країні, мова якої вивчається.

Традиції та звичаї в Україні та в країні, мова якої вивчається.

Видатні діячі історії та культури України та країни, мова якої вивчається.

Визначні об'єкти історичної та культурної спадщини України та в країні, мова якої вивчається.

Музеї, виставки.

Кіно, телебачення.

Обов'язки та права людини.

Міжнародні організації, міжнародний рух.

Освітня сфера.

Освіта, навчання, виховання.

Шкільне життя. Улюблені навчальні предмети. Система освіти в Україні та в країні, мова якої вивчається.

Іноземні мови в житті людини.

ПЕРЕЛІК ТЕМ З ДИСЦИПЛІНИ «ФРАНЦУЗЬКА МОВА»

Вибір тем обумовлено повсякденними франкомовними ситуаціями спілкування, які зазначені у Програмі з французької мови.

1. Моє місце в світі:

здоровий спосіб життя в родині;

захист прав дитини.

2. Дозвілля:

особистісні пріоритети;

відпочинок на природі;

улюблені розваги молоді в Україні та франкомовному світі.

3. Мистецтво:

культура і види мистецтва;

видатні митці;

музеї і виставки;

молодь і мистецтво.

4. Сучасний франкомовний світ:

загальні відомості про сучасний франкомовний світ.

5. Шкільне життя:

міжнародні освітні програми;

досвід навчання за кордоном;

плани на майбутнє;

вибір професії.

6. Наука і технічний прогрес:

видатні науковці та наукові премії;

техногенні катастрофи;

наукові відкриття і досягнення;

науковий пошук і фантастика.

7. Сучасна Україна

загальні відомості про сучасну Україну.

ГРАМАТИКА

Грамматична компетенція з французької мови передбачає наявність обов'язкових знань щодо граматичної побудови висловлювання.

Морфологія

1. Іменник (Le Nom). Грамматичні категорії іменника. Рід іменників. Число іменників. Функції іменника у реченні.
2. Артикль (L'Article). Неозначений артикль (форми, вживання). Означений артикль (форми, вживання). Частковий артикль (форми, вживання). Відсутність артикля. Артикль і прийменник "de". Вживання артикля з власними іменами.
3. Прикметник (L'Adjectif). Рід прикметників. Число прикметників. Ступені порівняння якісних прикметників. Місце прикметників. Займенникові прикметники (вказівні, присвійні, питальні). Неозначені прикметники.
4. Прислівник (L'Adverbe). Групи прислівників за значенням. Прислівники з суфіксом –ment. Ступені порівняння прислівників. Місце прислівників.
5. Числівник (Les Noms de nombre). Кількісні числівники. Порядкові числівники. Прості та десяткові дробі, дати, відсотки.
6. Займенник (Le Pronom.) Різні види займенників: Особові займенники. Придієсловні особові займенники. Незалежні особові займенники. Зворотний займенник "se". Адвербіальні займенники "en" та "y". Вказівні займенники. Присвійні займенники. Питальні займенники. Відносні займенники que, qui, dont. Неозначені займенники.
7. Дієслово (Le Verbe). Типи відмінювання французьких дієслів.
8. Активний та пасивний стан.
9. Заперечна форма дієслова.
10. Безособовий зворот il y a. Безособова форма дієслова.
11. Займенникові дієслова.
12. Утворення та вживання часових форм. Часи дійсного способу: futur immédiat, passé immédiat, passe composé, imparfait, futur simple, plus-que-parfait.
13. Умовний спосіб: Conditionnel. Наказовий спосіб. Узгодження часів.
14. Subjonctif: Утворення subjonctif présent. Вживання subjonctif у підрядних реченнях.
15. Неособові форми дієслова (інфінітив, дієприкметник теперішнього та минулого часу, Gérondif).
16. Прийменник (La préposition). Різні види прийменників.

Синтаксис

17. Сполучник.
18. Типи речень. Типи питальних речень. Загальні запитання. Спеціальні

запитання. Альтернативні запитання. Розділові запитання. Окличні речення. Спонукальні речення.

19. Порядок слів у французькому розповідному реченні. Місце додатка в реченні. Місце означення в реченні. Місце обставини в реченні. Зворотній порядок слів, або інверсія.

20. Типи речень залежно від мети висловлювання. Типи речень залежно від будови.

21. Головні члени речення. Другорядні члени речення.

22. Типи питальних речень (загальні, спеціальні, альтернативні, розділові).

23. Складносурядне речення.

24. Складнопідрядне речення. Види підрядних речень: підметове, предикативне, означальне, місця, часу, причини, мети, способу дії, умовне, наслідкове.

25. Пряма та непряма мова.

26. Непрямі запитання.

ПЕРЕЛІК ТЕМ З ДИСЦИПЛІНИ «НІМЕЦЬКА МОВА»

Вибір тем обумовлено повсякденними німецькомовними ситуаціями спілкування, які зазначені у Програмі з німецької мови.

1. Моє місце в світі:

здоровий спосіб життя в родині;
захист прав дитини.

2. Дозвілля:

особистісні пріоритети;
відпочинок на природі;
улюблені розваги молоді в Україні та німецькомовному світі.

3. Мистецтво:

культура і види мистецтва;
видатні митці;
музеї і виставки;
молодь і мистецтво.

4. Сучасний німецькомовний світ:

загальні відомості про сучасний німецькомовний світ.

5. Шкільне життя:

міжнародні освітні програми;
досвід навчання за кордоном;
плани на майбутнє;
вибір професії.

6. Наука і технічний прогрес:

видатні науковці та наукові премії;

техногенні катастрофи;
наукові відкриття і досягнення;
науковий пошук і фантастика.

7. Сучасна Україна

загальні відомості про сучасну Україну.

ГРАМАТИКА

Грамматична компетенція з німецької мови передбачає наявність обов'язкових знань щодо граматичної побудови висловлювання.

Морфологія

Тема 1. Іменник

Злічувані й незлічувані іменники. Число іменника. Відмінювання іменників. Присвійний відмінок. Рід іменника.

Тема 2. Артикль

Вживання неозначеного артикля. Вживання означеного артикля. Місце артикля в реченні. Заперечний артикль *kein*.

Тема 3. Прикметник

Ступені порівняння прикметників. Порівняльні конструкції з прикметниками. Відмінювання прикметників слабкого, сильного та мішаного типу. Прикметники, що вживаються з прийменниками.

Тема 4. Числівник

Кількісні числівники. Порядкові числівники. Дробові числівники.

Тема 5. Займенник

Особові займенники. Вживання займенників *es*, *man*. Присвійні займенники. Зворотні займенники. Взаємні займенники. Вказівні займенники. Питальні займенники. Сполучні займенники. Відносні займенники. Означальні займенники. Неозначені займенники. Заперечні займенники.

Тема 6. Дієслово

Слабкі та сильні дієслова. Уживання дієслів з прийменниками. Часи дієслова.

Тема 7. Пасивний стан

Трансформація речень з активною формою дієслова-присудка в пасивну.

Тема 8. Модальні дієслова

Порівняльне вживання модальних дієслів.

Тема 9. Наказовий спосіб

Тема 10. Умовний спосіб

Тема 11. Неособові форми дієслова

Інфінітив. Уживання інфінітива з та без частки *zu*. Дієприкметник.

Тема 12. Прислівник

Утворення прислівників. Ступені порівняння прислівників. Порівняльні

конструкції з прислівниками. Місце прислівників у реченні.

Тема 13. Прийменник

Місце прийменника в реченні.

Синтаксис

Тема 14. Сполучник

Тема 15. Типи речень

Типи питальних речень. Загальні запитання. Спеціальні запитання. Альтернативні запитання. Розділові запитання. Оклічні речення. Спонукальні речення.

Тема 16. Порядок слів в німецькому розповідному реченні

Місце додатка в реченні. Місце означення в реченні. Місце обставини в реченні. Зворотній порядок слів, або інверсія.

Тема 17. Складносурядне речення.

Тема 18. Складнопірядне речення

Пірядні підметові речення. Пірядні присудкові речення. Пірядні додаткові речення. Пірядні означальні речення. Пірядні обставинні речення. Пірядні речення часу. Пірядні речення місця. Пірядні речення причини. Пірядні речення мети. Пірядні речення наслідку. Пірядні речення способу дії та порівняння. Пірядні речення умови. Konjunktiv, Konditionalis.

Тема 20. Непряма мова. Непрямі запитання

V. ПЕРЕЛІК ТЕМ З ДИСЦИПЛІНИ «УКРАЇНСЬКА МОВА»

Тема 1. Фонетика. Графіка.

Фонетика як розділ мовознавчої науки про звуковий склад мови. Голосні і приголосні звуки. Дзвінки й глухі приголосні, тверді й м'які приголосні. Позначення звуків мовлення на письмі. Алфавіт. Співвідношення звуків і букв. Букви я, ю, є, ї, щ та їх звукове значення. Склад, складоподіл. Уподібнення приголосних звуків. Спрощення в групах приголосних. Найпоширеніші випадки чергування голосних та приголосних звуків. Чергування у – в, і – й, з – із – зі (зо).

Тема 2. Лексикологія. Фразеологія.

Лексикологія як учення про слово. Ознаки слова як мовної одиниці. Лексичне значення слова. Багатозначні й однозначні слова. Пряме та переносне значення слова. Лексика української мови за походженням. Власне українська лексика. Лексичні запозичення з інших мов. Загальноновживані слова. Професійна, діалектна, розмовна лексика. Терміни. Лексика української мови з погляду активного й пасивного вживання. Історизми, архаїзми. Неологізми. Нейтральна та емоційно забарвлена лексика.

Поняття про стійкі сполуки слів і вирази.

Фразеологізми. Приказки, прислів'я, афоризми.

Тема 3. Будова слова. Словотвір.

Будова слова. Основа слова і закінчення. Значущі частини слова: корінь, префікс, суфікс, закінчення.

Словотвір. Твірна основа при словотворенні. Основа похідна й непохідна. Основні способи словотворення в українській мові: префіксальний, префіксально-суфіксальний, суфіксальний, безафіксний, складання слів або основ, перехід з однієї частини мови в іншу. Основні способи творення іменників, прикметників, дієслів, прислівників. Складні слова. Способи їх творення. Сполучні голосні [о], [е] у складних словах.

Тема 4. Морфологія як розділ мовознавчої науки про частини мови.

4.1. Іменник.

Іменник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Назви власні та загальні, конкретні та абстрактні, назви істот і неістот. Рід іменників: чоловічий, жіночий, середній. Іменники спільного роду. Число іменників. Іменники, що вживаються в обох числових формах. Іменники, що мають лише форму однини або лише форму множини. Відмінки іменників. Відміни іменників: перша, друга, третя, четверта. Поділ іменників першої та другої відміни на групи. Особливості вживання та написання відмінкових форм. Відмінювання іменників, що мають лише форму множини. Невідмінювані іменники в українській мові. Написання і відмінювання чоловічих і жіночих прізвищ та імен по батькові.

4.2. Прикметник.

Прикметник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди прикметників за значенням: якісні, відносні та присвійні. Явища переходу прикметників з одного розряду в інший. Якісні прикметники. Ступені порівняння якісних прикметників: вищий і найвищий; способи їх творення (проста і складена форми). Зміни приголосних при творенні вищого ступеня прикметників. Особливості відмінювання прикметників (тверда й м'яка групи).

4.3. Числівник.

Числівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди числівників за значенням: кількісні (власне кількісні, дробові, збірні, неозначено-кількісні) і порядкові. Групи числівників за будовою: прості, складні, складені. Типи відмінювання кількісних числівників: 1) один, одна, одне, одні; 2) два, три, чотири; 3) від п'яти до двадцяти, тридцять, п'ятдесят... вісімдесят; 4) сорок, дев'яносто, сто; 5) двісті - дев'ятсот; 6) нуль, тисяча, мільйон, мільярд; 7) збірні; 8) дробові. Порядкові числівники, особливості їх відмінювання. Особливості правопису числівників.

4.4. Займенник.

Займенник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична

роль. Співвіднесеність займенників з іменниками, прикметниками й числівниками. Розряди займенників за значенням: особові, зворотний, присвійні, вказівні, означальні, питально-відносні, неозначені, заперечні. Особливості їх відмінювання. Неозначені і заперечні займенники, їх творення та правопис.

4.5. Дієслово.

Дієслово як частина мови: значення дієслова, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Форми дієслова: дієвідмінювані, відмінювані, незмінні. Безособові дієслова. Вид дієслова: доконаний і недоконаний. Творення видових форм. Час дієслова: теперішній, майбутній, минулий. Способи дієслова: дійсний, умовний, наказовий. Творення форм умовного та наказового способу дієслів. Словозміна дієслів I та II дієвідміни. Способи визначення дієвідміни. Особові форми майбутнього складеного і складного часів дієслів недоконаного виду. Особові форми дієслів наказового способу. Родові і числові форми дієслів минулого часу. Чергування приголосних в особових формах дієслів теперішнього та простого майбутнього часу.

Дієприкметник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Активні та пасивні дієприкметники. Творення активних і пасивних дієприкметників теперішнього і минулого часу. Суфікси пасивних дієприкметників. Відмінювання дієприкметників. Дієприкметниковий зворот. Безособові форми на –но, -то.

Дієприслівник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Дієприслівники доконаного й недоконаного виду, їх творення. Дієприслівниковий зворот.

4.6. Прислівник.

Прислівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди прислівників за значенням: означальні (якісно-означальні, кількісно-означальні і способу дії) та обставинні (місця, часу, причини, мети). Ступені порівняння якісно-означальних прислівників: вищий і найвищий. Зміни приголосних при творенні вищого ступеня порівняння прислівників. Правопис прислівників на -о, -е, утворених від прикметників і дієприкметників. Написання прислівників та сполучень прислівникового типу разом, окремо і через дефіс.

4.7. Службові частини мови.

Прийменник як службова частина мови. Групи прийменників за походженням: непохідні (первинні) і похідні (вторинні, утворені від інших слів). Групи прийменників за будовою: прості, складні і складені. Зв'язок прийменника з непрямыми відмінками іменника. Правопис прийменників.

Сполучник як службова частина мови. Групи сполучників за значенням і синтаксичною роллю: сурядні (єднальні, розділові, протиставні) і підрядні (місця, часу, причини, умови, способу дії). Групи сполучників за вживанням (одиничні, парні, повторювані) і за будовою (прості, складні, складені). Розділові знаки при сполучниках. Правопис сполучників.

Частка як службова частина мови. Групи часток за значенням і

вживанням: формотворчі, словотворчі, модальні. Правопис часток.

4.8. Вигук.

Вигук як частина мови. Значення вигуків. Групи вигуків за походженням: непохідні і похідні. Звуконаслідувальні слова. Правопис вигуків.

Тема 5. Синтаксис.

Завдання синтаксису. Словосполучення й речення як основні одиниці синтаксису.

5.1. Словосполучення.

Підрядний і сурядний зв'язок між словами. Головне і залежне слово в словосполученні. Типи словосполучень за способами вираженням головного слова. Словосполучення поширені й непоширені.

5.2. Речення.

Речення як основна синтаксична одиниця. Граматична основа речення. Порядок слів у реченні. Класифікація речень у сучасній українській мові: за метою висловлювання (розповідні, питальні й спонукальні); за емоційним забарвленням (окличні і неокличні); за складом граматичної основи

(двоскладні і односкладні); за наявністю чи відсутністю другорядних членів (непоширені й поширені); за наявністю необхідних членів речення (повні й неповні); за будовою (прості та складні); за наявністю чи відсутністю ускладнюваних засобів (неускладнені й ускладнені).

5.2.1. Просте двоскладне речення.

Підмет і присудок як головні члени двоскладного речення. Особливості узгодження присудка з підметом. Способи вираження підмета. Типи присудків: простий і складений (іменний і дієслівний). Способи вираження присудка.

8.2.2. Другорядні члени речення у двоскладному й односкладному реченні.

Означення узгоджене й неузгоджене. Прикладка як різновид означення. Способи вираження означень. Додаток. Способи вираження додатків, означень, обставин. Порівняльний зворот. Функції порівняльного звороту в реченні.

5.2.3. Односкладні речення.

Граматична основа односкладного речення. Типи односкладних речень за способом вираження та значенням головного слова: односкладні речення з головним членом у формі присудка (означено-особові, неозначено-особові, узагальнено-особові, безособові) та односкладні речення з головним членом у формі підмета (називні). Способи вираження головних членів односкладних речень. Розділові знаки в односкладних реченнях.

5.2.4. Просте ускладнене речення.

Речення з однорідними членами. Узагальнювальні слова в реченнях з

однорідними членами. Речення зі звертанням. Звертання непоширені й поширені. Речення зі вставними та вставленими словами, словосполученнями, реченнями, їх значення.

Речення з відокремленими членами. Відокремлені означення, прикладки - непоширені й поширені. Відокремлені додатки, обставини. Відокремлені уточнювані члени речення. Розділові знаки в ускладненому реченні.

5.2.5. Складне речення.

Ознаки складного речення. Способи зв'язку простих речень у складному: 1) інтонація і сполучники або сполучні слова; 2) інтонація. Типи складних речень за способом зв'язку їхніх частин: сполучникові і безсполучникові. Сурядний і підрядний зв'язок між частинами складного речення.

5.2.5.1. Складносурядне речення.

Єднальні, протиставні та розділові сполучники в складносурядному реченні. Сміслові зв'язки між частинами складносурядного речення.

5.2.5.2. Складнопідрядне речення.

Головне й підрядне речення. Способи вираження залежності підрядних речень. Підрядні сполучники і сполучні слова, їх розрізнення. Основні види підрядних речень: означальні, з'ясувальні, обставинні (місця, часу, способу дії та ступеня, порівняльні, причини, наслідкові, мети, умовні, допустові). Підрядні речення, що стосуються окремих членів у головному реченні; підрядні речення, що стосуються головного речення в цілому. Складнопідрядні речення з кількома підрядними. їхні типи за характером зв'язку між частинами: а) складнопідрядні речення з послідовною підрядністю; б) складнопідрядні речення з однорідною підрядністю; в) складнопідрядні речення з неоднорідною підрядністю; г) складнопідрядні речення з різними видами підрядності.

5.2.5.3. Безсполучникове складне речення.

Типи безсполучникових складних речень за характером смислових відношень між складовими частинами-реченнями: 1) з однорідними частинами-реченнями (рівноправними); 2) з неоднорідними частинами. Розділові знаки в безсполучниковому складному реченні.

5.2.5.4. Складні речення з різними видами зв'язку (складні синтаксичні конструкції).

Складні речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку.

5.3. Способи відтворення чужого мовлення.

Пряма й непряма мова. Речення з прямою мовою. Слова автора. Заміна прямої мови непрямою. Цитата як різновид прямої мови. Діалог.

Тема 6. Стилїстика.

Стилї мовлення (науковий; офіційно-діловий; публіцистичний; художній; розмовний; конфесійний). Основні ознаки та функції стилів.

Тема 7. Орфоепія.

Вимова голосних (наголошених і ненаголошених) через фонетичну транскрипцію. Вимова приголосних: а) звукосполучення дз, дж; б) вимова груп приголосних (уподібнення, спрощення); в) вимова м'яких приголосних; г) вимова подовжених і подвоєних приголосних. Правила вимови слів з апострофом.

Тема 8. Орфографія.

Правопис ненаголошених голосних [е], [и], [о] в коренях слів. Спрощення в групах приголосних. Правопис префіксів та суфіксів. Правила вживання м'якого знака. Правила вживання апострофа. Правопис власних та загальних назв. Написання великої літери. Написання слів іншомовного походження. Основні правила переносу. Подвоєння й подовження приголосних: а) подовжені м'які приголосні; б) подвоєння букв внаслідок збігу; в) правопис н та nn у прикметниках (дієприкметниках) та похідних словах; г) подвоєння букв в іншомовних словах. Правопис складних і складноскорочених слів. Написання чоловічих і жіночих прізвищ та імен по батькові. Лапки у власних назвах. Написання часток не з різними частинами мови.

Тема 9. Розвиток мовлення.

Загальне уявлення про спілкування й мовлення; види мовленнєвої діяльності (аудіювання, читання, говоріння, письмо); адресант і адресат мовлення; монологічне й діалогічне мовлення; усне й писемне мовлення; основні правила спілкування. Тема й основна думка висловлювання. Вимоги до мовлення: змістовність, логічна послідовність, багатство, точність, виразність, доречність, правильність. Текст, поділ тексту на абзаци, мікротеми. Мовні засоби зв'язку речень у тексті. Типи мовлення: розповідь, опис, роздум. Структура тексту типу розповіді, опису, роздуму. Тексти різних стилів, типів, жанрів мовлення.

VI. ПЕРЕЛІК ТЕМ З ДИСЦИПЛІНИ «ІСТОРІЯ УКРАЇНИ»

Тема 1. Стародавня історія України.

Поява та розселення людей на території України. Поширення землеробства й скотарства на землях України. Кочовики за раннього залізного віку. Заснування античних міст-колоній у Північному Причорномор'ї та Криму. Перші писемні згадки про давніх слов'ян (венедів, антів, склавинів). Велике розселення слов'ян.

Тема 2. Виникнення та розквіт Київської Русі.

Розселення східнослов'янських племінних союзів. Утворення Київської Русі. Внутрішньо- та зовнішньополітична діяльність князів/княгині: Олега,

Ігоря, Ольги, Святослава. Князювання Володимира Великого та Ярослава Мудрого. Запровадження християнства як державної релігії. Спорудження Софійського собору.

Тема 3. Київська Русь за часів роздробленості. Галицько-волинська держава.

Правління Ярославичів. Боротьба за київський стіл між Ярославичами. Князювання Володимира Мономаха та його сина Мстислава в Києві. Об'єднання Галицького та Волинського князівств. Князювання Данила Романовича. Монгольська навала на південно-західні землі Русі. Галицько-Волинська держава за нащадків Данила Романовича.

Тема 4. Політичний устрій, соціально-економічний і культурний розвиток Київської Русі та Галицько-Волинської держави в IX–XIV ст.

Розвиток суспільно-політичного та господарського життя Київської Русі та Галицько-Волинської держави. Поширення писемності. Розвиток культури й освіти Київської Русі та Галицько-Волинської держави.

Тема 5. Українські землі у складі Великого князівства Литовського та інших держав (у другій половині XIV – першій половині XVI ст.)

Боротьба Польщі та Литви за Галицько-Волинську спадщину. Входження українських земель до складу інших держав. Кревська унія. Остаточна ліквідація Київського та Волинського удільних князівств. Утворення Кримського ханства. Перехід кримських ханів у васальну залежність від Османської імперії. Виникнення українського козацтва. Соціально-економічне життя. Розвиток культури та освіти.

Тема 6. Українські землі в другій половині XVI ст.

Люблінська унія та її вплив на українські землі. Зміни в соціальній структурі українського суспільства. Виникнення Запорізької Січі. Повстання 90-х років XVI ст. Братський рух. Утворення греко-католицької церкви. Розвиток культури й освіти.

Тема 7. Українські землі в першій половині XVII ст.

Зміни в соціально-економічному житті. Розвиток міст. Вплив Берестейської унії на розвиток церковного життя в Україні. Відновлення церковної православної ієрархії 1620 р. Розвиток культури та освіти. Морські походи козаків. Участь українського козацтва в Хотинській війні. Козацькі повстання 1620-х – 1630-х рр.

Тема 8. Початок Національно-визвольної війни українського народу середини XVII ст.

Національно-визвольна війна українського народу. Зміни в суспільно-політичному житті. Утворення української козацької держави – Війська Запорізького. Зовнішньополітична діяльність уряду Б. Хмельницького.

Тема 9. Українські землі в 60–80-ті рр. XVII ст.

Гетьманування І. Виговського. Ухвалення Гадяцьких пунктів.

Московсько-українська війна. Гетьманування Ю. Хмельницького. Поділ Гетьманщини. Гетьманування П. Тетері, І. Брюховецького, П. Дорошенка, Д. Многогрішного, І. Самойловича. Чигиринські походи турецько-татарського війська. Занепад Правобережжя. Запорізька Січ у складі Гетьманщини. Адміністративно-територіальний устрій Слобідської України.

Тема 10. Українські землі наприкінці XVII – у першій половині XVIII ст.

Гетьманування І. Мазепи, І. Скоропадського, Д. Апостола. Обмеження автономії Гетьманщини. «Правління Гетьманського уряду» 1734 р. Розвиток культури та освіти.

Тема 11. Українські землі в другій половині XVIII ст.

Гетьманування К. Розумовського. Ліквідація автономного устрою Гетьманщини. Діяльність Другої Малоросійської колегії. Ліквідація Запорозької Січі. Скасування козацького устрою на Слобожанщині. Заселення Південної України. Розгортання гайдамацького та опришківського рухів. Зміни в політичному становищі Правобережної України після поділів Речі Посполитої. Розвиток культури, науки, освіти.

Тема 12. Українські землі у складі Російської імперії наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст.

Включення українських земель до складу Російської імперії. Адміністративно-територіальний поділ українських земель. Промисловий переворот та зародження ринкової економіки. Розвиток національного руху. Поширення на Україну російського та польського суспільних рухів. Повстання під проводом У. Кармалюка.

Тема 13. Західноукраїнські землі наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст.

Включення західноукраїнських земель до складу Австрійської імперії, адміністративно-територіальний поділ західноукраїнських земель, реформи Марії Терезії та Йосифа II та українські землі, діяльність «Руської трійці». Діяльність Головної руської ради.

Тема 14. Культура України кінця XVIII – першої половини XIX ст.

Національне відродження. Відкриття університетів. Зміни в освіті. Поява «Історії русів». Розвиток літератури, мистецтва.

Тема 15. Українські землі у складі Російської імперії в другій половині XIX ст.

Реформи 60–70-х рр. XIX ст. і процеси модернізації в Україні. Політика російського царизму щодо України. Розвиток громадського руху. Діяльність «Південно-Західного відділу Російського географічного товариства».

Тема 16. Західноукраїнські землі у складі Австрійської (Австро-Угорської) імперії в другій половині XIX ст.

Національна політика австрійського уряду щодо українських земель.

Розвиток кооперативного руху, трудова еміграція. Політизація національного руху й утворення перших політичних партій: Русько-української радикальної партії (РУРП), Української Національно-демократичної партії (УНДП), Української соціал-демократичної партії (УСДП). Діяльність культурно-освітнього товариства «Просвіта».

Тема 17. Культура України в другій половині XIX – на початку XX ст.

Піднесення української культури. Освіта. Розвиток науки. Розвиток літератури, музичного, образотворчого, театрального мистецтва. Українські підприємці-благодійники. Церковне життя.

Тема 18. Українські землі у складі Російської імперії на початку XX ст.

Утворення монополістичних об'єднань в Україні. Становлення й консолідація української нації. Створення політичних партій Наддніпрянщини. Самостійницька й автономістська течії в національному русі. Події революції 1905–1907 рр. в Україні. Діяльність українських парламентських громад в I та II Державних Думах. Посилення національного гніту в Наддніпрянській Україні в 1907–1914 рр. Земельна реформа П. Столипіна та її вплив на Україну.

Тема 19. Західноукраїнські землі на початку XX ст.

Становище промисловості та сільського господарства. Радикалізація українського політичного руху. Вплив Української греко-католицької церкви на піднесення національної свідомості населення західноукраїнських земель. Боротьба політичних партій західноукраїнських земель за реформу виборчої системи.

Тема 20. Україна в Першій світовій війні.

Позиції українських політичних сил Наддніпрянської України та західноукраїнських земель щодо війни. Перебіг воєнних дій на території України. Діяльність австрійської та російської адміністрацій у Галичині. Бойовий шлях легіону Українських січових стрільців.

Тема 21. Українська революція.

Революційні події в Україні у 1917 – на початку 1918 р. Еволюція поглядів політичних сил України в питанні самовизначення українців (Універсали Центральної Ради). Політика Української Центральної Ради (УЦР) в умовах загострення конфлікту з Тимчасовим урядом та більшовицькою Росією. Проголошення Української Народної Республіки. Війна радянської Росії з УНР. Проголошення незалежності УНР.

Тема 22. Україна в боротьбі за збереження державної незалежності (1918 – 1920 рр.).

Брестський мир між УНР та державами Четверного союзу, Військова конвенція УНР з Німеччиною та Австро-Угорщиною. Ухвалення Конституції УНР. Гетьманський переворот й утворення Української Держави. Утворення

ЗУНР. Прихід до влади Директорії. Акт злуки УНР та ЗУНР. Окупація військами Антанти півдня України. Денікінський режим в Україні. «Київська катастрофа». Більшовицький режим в Україні. Друга радянсько-українська війна. Ухвалення Конституції УСРР 1919 р. «Чортківська офензива». Перший «Зимовий похід» Армії УНР. Варшавська угода між УНР та Польщею. Польсько-радянська війна на території України. Утворення Галицької СРР. Другий «Зимовий похід» Армії УНР.

Тема 23. Українська СРР в умовах нової економічної політики (1921–1928 рр.).

Входження УСРР до складу СРСР. Голод у південних губерніях УСРР. Неп в УСРР. Відбудова народного господарства. Політика «коренізації» в УСРР (українізація). Кампанія з ліквідації неписьменності дорослих. Українське національне відродження 20-х рр. Боротьба з націонал-комунізмом.

Тема 24. Радянська модернізація України (1929 – 1938 рр.).

Радянська модернізація в Україні. Суспільно-політичне, соціально-економічне, культурне та релігійне життя. Масові репресії. Ідеологізація суспільного життя, культ особи. Згорання українізації.

Тема 25. Західноукраїнські землі (1921–1939 рр.).

Українські землі у складі Польщі, Румунії, Чехословаччини. Економіка українських земель. Різні течії в суспільно-політичному русі, радикалізація політичного життя в 1930-х роках.

Тема 26. Україна під час Другої світової війни (1939–1945 рр.)

Початок Другої світової війни. Включення Західної України, Південної та Північної Бессарабії та Північної Буковини до складу УРСР. Початок Великої Вітчизняної війни. Встановлення нацистського окупаційного режиму. Розгортання радянського партизанського руху. Діяльність ОУН. Утворення УПА. Визволення України. Депортація кримських татар та інших народів Криму. Перемога у Великій Вітчизняній війні.

Тема 27. Післявоєнна відбудова та розвиток України в 1946 – на початку 1950-х рр.

Зовнішньополітична діяльність УРСР. Адміністративно-територіальні зміни. Відбудова промисловості. Голод в Україні 1946–1947 рр. Радянська західних областей України. Боротьба ОУН та УПА. Розгортання ідеологічних кампаній.

Тема 28. Україна в умовах десталінізації (1953 – 1964 рр.).

Лібералізація суспільно-політичного життя УРСР в середині 1950–1960-х рр.: припинення масових репресій, реабілітація. Зміни адміністративно-територіального устрою УРСР. Зміни в промисловості та сільському господарстві, соціальній сфері. Реформування управління економікою. Виникнення руху «шістдесятників», дисидентського руху наприкінці 1950 – початку 1960-х рр.

Тема 29. Україна в період загострення кризи радянської системи (1965–1985 рр.).

Політико-ідеологічна криза радянського ладу в Україні (середина 1960 – початок 1980-х рр.). Кадрові зміни в політичному керівництві УРСР. Конституція УРСР 1978 р. Спроби економічних реформ у другій половині 1960-х рр. Тенденції розвитку соціальної сфери. Культура і духовне життя. Русифікація. Опозиційний рух.

Тема 30. Розпад Радянського Союзу та відродження незалежності України.

Початок «перебудови». Загострення соціально-економічної кризи. Фінансове становище та рівень життя населення. Чорнобильська катастрофа. Зростання соціальної та національної активності українського суспільства наприкінці 1980-х рр. Загальноукраїнський страйк шахтарів. Політичні реформи. Формування багатопартійності, створення Народного руху України за перебудову, перші альтернативні вибори до Верховної Ради. Прийняття Декларації про державний суверенітет. Акт проголошення незалежності України. Проведення референдуму та виборів Президента України.

Тема 31. Україна в умовах незалежності.

Початок державотворчих процесів. Заснування Збройних Сил. Дострокові вибори до Верховної Ради та вибори Президента України. Прийняття державної символіки, формування інституту громадянства. Ухвалення Конституції 1996 р. Приватизація засобів виробництва. Лібералізація цін. Грошова реформа. Диференціація суспільства. Інтегрування України в європейське та світове співтовариство. Соціально-економічне та культурне життя. «Газові» та «торгівельні війни» з Росією. «Революція гідності». Агресія Росії проти України. Анексія Криму. Президентські вибори 2014 р. Анти терористична операція. Угода про асоціацію з Європейським Союзом (ЄС).

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Анісімов В.В. Історія України: Навч. Посібник. – К.: УБС НБУ, 2010,. – 426 с.
2. Анісімов В.В. Історія України: словник-довідник. – К.: УБС НБУ, 2013. – 284 с.
3. Бойко О.Д. Історія України: Навч. Посібник. /3-тє вид., вип., доп. – К.: Академвидав, 2007. – 688 с.
4. Загальна географія: Підручник для 6 класу / Кобернік С.Г., Коваленко Р.Р. – К., Оберіг, 2014.
5. Загальна географія: Підручник для 6 класу / Масляк П.О., Капіруліна С.Л. – Аксіома, 2015.
6. Географія: Підручник для 7 класу / Кобернік С.Г., Коваленко Р.Р. – К., Грамота, 2015.

7. Географія материків і океанів: Підручник для 7 класу / Пестушко В.Ю., Уварова Г.Ш. – К., Генеза, 2015.
8. Фізична географія України: Підручник для 8 класу / Шищенко П.Г., Муніч Н.В. – Зодіак-ЕКО ВД «Освіта», 2011.
9. Фізична географія України: Підручник для 8 класу / Пестушко В.Ю. – Генеза, 2008.
10. Географія : Підручник для 9 класу / Пестушко В.Ю., Уварова Г.Ш. – Генеза, 2009.
11. Географія : Підручник для 9 класу / Садкіна В.І., Гончаренко О.В. – Оберіг, 2010.
12. Географія : Підручник для 10 класу / Пестушко В.Ю., Уварова Г.Ш. – Генеза, 2010.
13. Географія : Підручник для 10 класу / Кобернік С.Г., Коваленко Р.Р. – Оберіг, 2010.
14. Географія. Комплексне видання / Г. Д. Довгань, Г. І. Константинова, Л.В.Костенко, О. Г. Стадник. – 3-є вид., випр. – К. : Літера ЛТД, 2013. – 336 с. – (Зовнішнє незалежне оцінювання).
15. Шматько О.Є. Географія. Експрес-підготовка / О.Є. Шматько, О.І. Грінченко, Н.В. Свір. – 3-є вид., випр. – К. : Літера ЛТД, 2013. – 288 с. – (Зовнішнє незалежне оцінювання).
16. Програма зовнішнього незалежного оцінювання з географії для осіб, які бажають здобувати вищу освіту на основі повної загальної середньої освіти. (Затверджено Наказом Міністерства освіти і науки України 01.10.2014 р. № 1121). – Режим доступу: http://zno-ua.net/files/2015/Geo_2015.pdf.
17. Довгань Г.Д. Географія України у визначеннях, таблицях і схемах. 8-9 класи.- Х.: Вид-во «Ранок», 2013, - 128 с.
18. Вовк В.Ф. Географія України. 8-9 класи: шкільні таблиці / В.Ф. Вовк, Л.В.Костенко.- Х.: Вид-во «Ранок», 2013.- 160 с.
19. Географія. Комплексне видання: Довідник. Типові тестові завдання. Тренувальні тести / Г.Д. Довгань, С.Г. Константинова, Л.В. Костенко, О.Г.Стадник.- Вид. 4-те.- К.: Літера ЛТД, 2014.- 336 с.
20. Коршак Є.В. та ін. Фізика, 7 кл.: Підруч. для серед. загальноосвіт. шк. - К.: Перун, 2005. - 160 с.
21. Бугайов О.І., Смолянець В.В. Фізика, 7 кл.: Підруч. - К.: Перун, 2005. - 224 с.
22. Мельничук С.В., Пшеничка П.Ф. Фізика, 7 кл.: Підруч. - Чернівці: Агат, 2003. - 184 с.
23. Коршак Є.В. та ін. Фізика, 8 кл.: Підруч. для серед. загальноосвіт. шк. - К.: Перун, 2005.- 192 с.
24. Мельничук С.В., Пшеничка П.Ф. Фізика, 8 кл.: Підруч. - Чернівці: Золоті літаври, 2003. - 272 с.
25. Гончаренко С.У. Фізика, 9 кл.: Підруч. - К.: Освіта, 2004. - 320 с.
26. Коршак Є.В. та ін. Фізика, 9 кл.: Підруч. для серед. загальноосвіт. шк. - К.: Перун, 2005. - 232 с.
27. Гончаренко С.У. Фізика, 10 кл.: Підруч.. - К.: Освіта, 2004. - 319 с.
28. Коршак Є.В. та ін. Фізика, 10 кл.: Підруч. для серед. загальноосвіт. шк. - К.: Перун, 2004. - 312 с.
29. Гончаренко С.У. Фізика, 11 кл.: Підруч. - К.: Освіта, 2004. - 319 с.

30. Коршак Є.В. та ін. Фізика, 11 кл.: Підруч. для серед. загальноосвіт. шк. - К.: Перун, 2004. - 288 с.
31. Гельфгат І.М. та ін. Збірник різнорівневих завдань для державної підсумкової атестації з фізики, 9-11 кл. - Харків: Гімназія, 2005. – 80с.
32. Палехін В. П. Курс фізики : підручник для студентів вищих навчальних закладів / В. П. Палехін. — Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2013. — 516 с.
33. Казанский В. Б. Статистическая физика и термодинамика : учебное пособие / В.Б. Казанский, В.В. Хардигов. — Х.: ХНУ имени В.Н. Каразина, 2013. — 292с.
34. Гнип Р.Г. Лекційні демонстрації з курсу загальної фізики : Оптика. / Р.Г. Гнип, З.А. Хапко, В.В. Вістовський ; за ред. проф. П.М. Якібчука. – Львів : ВЦ ЛНУ ім. І. Франка, 2010. –140 с.
35. Вакарчук С. О. Фізика / С. О. Вакарчук, Т. М. Демків, С. В. Мягкота. – Львів : ВЦ ЛНУ імені Івана Франка, 2010. – 458 с.
36. Клим М. М., Збірник задач з молекулярної фізики. Навчальний посібник. / Клим М. М., Якібчук П. М. – Львів : Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2009 – 242 с.
37. Трофимова Т.И. Курс фізики. - М.: Академия, 2006.— 560 с.
38. Молекулярная физика и термодинамика в вопросах и задачах. Миронова Г.А. и др. СПб: Лань, 2012, - 473 с.
39. Батыгин В.В., Топтыгин І.Н. Сборник задач по электродинамике. М.: ФМЛ, 2014. – 478 с.
40. Молекулярная физика и термодинамика в вопросах и задачах. Миронова Г.А. и др. СПб: Лань, 2012, - 473 с.
41. Батыгин В.В., Топтыгин І.Н. Сборник задач по электродинамике. М.: ФМЛ, 2014. – 478 с.
42. Бевз Г.П. та інші. Геометрія: підручник для 10-11 кл. загальноосвітніх навчальних закладів. – К.:, 2004. – 224 с.
43. Нелін Є.П. Алгебра і початки аналізу: Дворівневий підручник для 10 класу загальноосвітніх навчальних закладів. – Х.: Світ дитинства, 2004. – 432 с.
44. Нелін Є.П. Алгебра і початки аналізу: Дворівневий підручник для 11 класу загальноосвітніх навчальних закладів. – Х.: Світ дитинства, 2005. – 392 с.
45. Гадеєв В.О. Геометрія 10 клас: Підручник. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан. 2003.–384 с.
46. Гадеєв В.О. Геометрія 11 клас: Підручник. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан. 2004.–480 с.
47. Шкіль М.І., Колесник Т.В., Хмара Т.М. Алгебра і початки аналізу: Підручник для 10 класу з поглибленим вивченням математики в середніх закладах освіти. – К.: Освіта, 2004. – 318 с.
48. Шкіль М.І., Колесник Т.В., Хмара Т.М. Алгебра і початки аналізу: Підручник для 11 класу з поглибленим вивченням математики в середніх закладах освіти. – К.: Освіта, 2001. – 311 с.
49. Шкіль М.І., Слєпкань З.І., Дубничук О.С. Алгебра і початки аналізу: Підручник для 10 класу загальноосвітніх навчальних закладів. – К.: Зодіак – ЕКО, 2002. – 272 с.
50. Шкіль М.І., Слєпкань З.І., Дубничук О.С. Алгебра і початки аналізу: Підручник для 11 класу загальноосвітніх навчальних закладів. – К.: Зодіак –

ЕКО, 2006. – 384 с.

51. Антоненко-Давидович Б. Як ми говоримо. - К.: Либідь, 1991.
52. Головащук С.І. Правописний словник. - К.: А.С.К., 1999.
53. Головащук С.І. Складні випадки наголошення: Словник-довідник. - К.: Либідь, 1995.
54. Горпинич В.О. Будова слова і словотвір. - К.: Рад. школа, 1977.
55. Єфремов С.О. Історія українського письменства. - К.: Феміна, 1995.
56. Кочан І.М., Токарська А.С. Культура рідної мови: Збірник вправ і завдань. - Львів: Світ, 1996.
57. Літературознавчий словник-довідник / Р.Т. Гром'як, Ю.І. Ковалів та ін. - К.: ВЦ «Академія», 1997.
58. Лобода В.В., Скуратівський Л.В. Українська мова в таблицях: Довідник. - К.: Вища школа, 1993.
59. Мацько Л.І., Сидоренко О.М. Українська мова: Посібник для старшокласників і абітурієнтів. - К.: Либідь, 1995.
60. Мацько Л.І., Сидоренко О.М. Українська мова: усний та письмовий екзамен. - К.: Либідь, 1992; 1993.
61. Паламар Л.М. Практичний курс української мови: Навч. посібник. - К., 1995.
62. Плющ М.Я., Грипас Н.Я. Українська мова: Довідник. - К.: Рад. школа, 1990.
63. Полюга Л.М. Словник антонімів української мови. - 2-ге вид., доп. і випр. – К.: Довіра, 2001.
64. Полюга Л.М. Словник синонімів української мови. - К.: Довіра, 2001.
65. Полюга Л.М. Словник українських морфем. - Львів: Світ, 2001.
66. Русанівський В.М., Пилинський М.М., Єрмоленко С.Я. Українська мова: Посібник для учнів 10-11 класів. - К.: Рад. школа, 1992.
67. Grammarway. English Grammar Book. Jenny Dooley – Virginia Evans, Express Publishing, 2010.
68. Murphy R. English Grammar in Use. A self-study reference and practice book for elementary students of English. – Cambridge University Press, 2011.
69. Murphy R. English Grammar in Use. A self-study reference and practice book for intermediate students of English. – Cambridge University Press, 2011.
70. Michael Swan, Catherine Walter. How English Works. A Grammar Practice Book. – Oxford University Press, 2010.
71. Tim Falia , Paul A.Davies, Solutions. Pre-itermediate\Intermediate. Oxford University Press. 2002
72. Virginia Evans, Jenny Dooley. Enterprise 3,4. - Express Pulishing, 2002
73. English Vocabulary In Use. Pre-Intermediate – Intermediate.- Cambtidge University Press, 1997.
74. Булжер А., Шерель Ж. Л. Французский без труда сегодня / А. Буржелъ, Ж. Л. Шерель. - М., 2006.
75. Костюк О. Л. Французька мова: навчальний посібник для вищих навчальних закладів / О. Костюк. - К., 2002.
76. Кушпіт А. М. Навчальний посібник з французької мови. (для студентів І курсу) / А. М. Кушпіт. - Львів, 1997.
77. Лисенко М. М., Донець Й. І. Українсько-французький розмовник / М.М.

Лисенко, Й.І. Донець. - К., 1996.

79.Може Г. Ускоренный курс французского языка. – 3-е изд. / Г. Може. – М.: Айрис-пресс, 2005.

80.Ніколаєва С. Ю. Тестові завдання з французької мови : навч. посібник для учнів ст. класів, абітурієнтів, студентів / С. Ніколаєва. - К.: Освіта, 1998.

81.Плуток Р. С.. Розмовляй французькою мовою. - Тернопіль, 1999.

82.Попова И.Н., Казакова Ж.А. Французский язык / И. Попова, Ж. Казакова.- М., 2007.

83.Сидорова И. Н. Французский язык для делового общения / И. Сидорова. - М., 1993.

84. Харитоновна И.В. Франция как она есть / И. Харитоновна. - М., 2000.

85.Шлепнев Д.Н. Французский язык / Д. Н. Шлепнев.- М., 2007.

86.Siréjols Evelyne Vocabulaire en dialogues / E. Siréjols // CLE international, 2008.

87. Thiévenaz Odile Grammaire du Français / O. Thiévenaz // CLE International. - Paris, 1997.

88.Antoniadou Christina, Georgiakaki Manuela, Daniela Paradi-Stai, Stella Tokmakidou Zertifikat Deutsch 15 ubungsprufungen / С. Antoniadou, M. Georgiakaki. - Hueber, 2010.

89.Axel Hering, Hueber Max Uebungsgramatik / A. Hering, M. Hueber. - Muenchen, 2006.

90.Meinolf Mertens: Themen Aktuell - Ubungsblätter per Mausclick: Max Hueber Verlag, 2006.

91.Passwort Deutsch: Підруч. для 9-10 кл. спеціаліз. шк. з поглибленим вивч. німецької мови. - К.: Методика, 2006.

92.Архипова И.А. Den Rhein entlang . Немецкий язык. Вдоль Рейна. 10-11 классы / И. А. Архипова. - Дрофа, 2006.

93.Басай Н.П. Німецька мова: підруч. для 9 кл. загальноосвіт. навч. закл / Н. П. Басай. - К.: Освіта, 2006, 2007.

94.Басай Н.П. Німецька мова: підруч. для 10 кл. загальноосвіт. навч. закл. / Н. П. Басай. - К.: Освіта, 2006, 2007.

95.Волина С. А., Воронина Г. Б., Карпова Л. М. Zeit fur Deutsch / С. А. Волина, Г. Б. Воронина, - М.: Златоуст, 2006.

96.Гергель А., Радченко Т., Савелко О. Німецька мова: підруч. для 11 кл. загальноосвіт. навч. закл. / А. Гергель, Т. Радченко, О. Савелкою. - К.: Перун, 2004.

97.Завьялова В.М., Ильина Л.В. Практический курс немецкого языка / В. М. Завьялова, Л. В. Ильина. - М.: Лист Нью, 2005.

98.Зверлова О.Ю. Немецкий язык. 30 тестов по грамматике / О. Ю. Зверлова, - М.: МАРТ, 2001

99.Ковальчук А.Н. Немецкий язык. Основные лексические темы: Высшая

школа / А. Н. Ковальчук, 2001.

100. Савчук І.Д. Німецька мова для 11 кл. загальноосвіт. навч. закл.: навч. посібн / І.Д. Савчук. - Львів: Світ, 2007.

101. Шендельс Е.И. Deutsche Grammatik. Практическая грамматика немецкого языка / Е. И. Шендельс. - М.: Высшая школа, 1982.